

SYLABUS PRZEDMIOTU – SZKOŁA DOKTORSKA
CYKL KSZTAŁCENIA OD 2025/2026 DO 2028/2029

OGÓLNE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE				
Tytuł przedmiotu	PRZEDMIOT FAKULTATYWNY SPECJALISTYCZNY: Historia myśli pedagogicznej.			
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Rzeszowskim			
Typ przedmiotu (obowiązkowy, fakultatywny)	obowiązkowy - fakultatywny specjalistyczny			
Rok/semestr	rok 2025/26, semestr: II,			
Dyscyplina	pedagogika			
Język wykładowy	język polski/język angielski			
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu	prof. dr hab. Roman Pelczar			
Imię i nazwisko osoby prowadzącej/osób prowadzących przedmiot	prof. dr hab. Roman Pelczar			
Wymagania wstępne	Wiedza z zakresu historii powszechnej.			
STRESZCZENIE PRZEDMIOTU				
(syntetyczny opis treści oraz celów przedmiotu; 100-200 słów)				
Treści kształcenia ukierunkowane są na realizację następujących celów:				
• zapoznanie doktorantów z rozwojem myśli edukacyjnej i praktyki pedagogicznej na przestrzeni wieków; • ukazanie związków myśli pedagogicznej i problematyki edukacyjnej z formami kultury umysłowej, przeobrażeniami społecznymi i cywilizacyjnymi; • rozwijanie myślenia kategoriami ciągłości i rozwoju kierunków wychowania i praktyki edukacyjnej; • rozwijanie kompetencji poznawczych umożliwiających identyfikację i określenie podstawowych cech idei, doktryn, myśli edukacyjnych, teorii pedagogicznych; • rozwijanie kompetencji w zakresie krytycznej oceny istniejącego dorobku badawczego i wnioskowania oraz projektowania i realizacji badań własnych.				
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU I METODY WERYFIKACJI				
Symbol efektu uczenia się	Zakładane efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK (symbol)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., itp.)	Metody weryfikacji (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt itp.)
Wiedza: zna i rozumie Lp.	Wiedza: zna i rozumie, posiada wiedzę			
P8S_WG1	Posiada szeroką wiedzę dotyczącą dorobku myśli pedagogicznej, (poglądów oraz działalności wybranych wybitnych pedagogów), od starożytności do czasów współczesnych. Wykorzystuje ją do oceny dzisiejszej teorii i praktyki edukacyjnej.	P8S_WG	konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwacja doktoranta podczas zajęć
P8S_WG2	Posiada rozległą wiedzę a temat głównych czynników warunkujących rozwój myśli pedagogicznej oraz jej	P8S_WG	konwersatorium	-egzamin pisemny;

	powiązań z przeobrażeniami społecznymi i cywilizacyjnymi.			-obserwacja doktoranta podczas zajęć
P8S_WG3	Zna, rozumie i stosuje właściwą dla dyscypliny pedagogika (a w szczególności historii myśli pedagogicznej) i dyscyplin pokrewnych terminologię w języku polskim i angielskim.	P8S_WG	konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwacja doktoranta podczas zajęć
P8S_WK1	Posiada wiedzę dotyczącą wpływu rozwoju technicznego i technologii na postęp cywilizacji, w tym na odkrywanie nowych możliwości pozyskiwania i systematyzowania wiedzy z zakresu historii myśli pedagogicznej.	P8S_WK	konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwacja studenta doktoranta podczas zajęć
Umiejętności: potrafi Lp.	Umiejętności: potrafi			
P8S_UW1	W oparciu o interdyscyplinarną wiedzę z dziedziny nauk społecznych (w tym także z historii myśli pedagogicznej), potrafi w sposób twórczy i innowacyjny rozwiązywać problemy o charakterze badawczym tj. wyznaczać cel i przedmiot badań, formułować hipotezy, trafnie dobierać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz wyprowadzać wnioski.	P8S_UW	*konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwacja doktoranta podczas zajęć
P8S_UW2	Potrafi wykorzystać literaturę naukową do identyfikowania i rozwiązywania nowatorskich problemów badawczych z zakresu historii myśli pedagogicznej. Umie formułować wnioski poznawcze i praktyczno-wdrożeniowe, które mogą być wykorzystane do doskonała pracy pedagogicznej i funkcjonowania współczesnego systemu edukacyjnego.	P8S_UW	*konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwacja doktoranta podczas zajęć
P8S_UW3	Potrafi wykorzystać swoją wiedzę oraz doświadczenie badawcze do krytycznej analizy i oceny wyników badań naukowych z zakresu historii myśli pedagogiczne, działalności eksperckiej i innych prac o charakterze twórczym oraz ich wkładu w rozwój wiedzy.	P8S_UW	*konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwacja doktoranta podczas zajęć
P8S_UK6	Potrafi zaprojektować i wykonać badania z zakresu historii polskiej myśli pedagogicznej oraz czynnie uczestniczyć w krajowym i międzynarodowym środowisku naukowym i zawodowym, komunikując się językiem obcym na	P8S_UK	*konwersatorium	-egzamin pisemny; -obserwac doktoranta podczas zajęć

	poziomie B2 Europejskiego Systemu Kształcenia Językowego.					
Kompetencje społeczne: <i>jest gotów do</i> Lp.	Kompetencje społeczne: <i>jest gotów do</i>					
P8S_KK3	Jest gotów do udziału w dyskursie naukowym poświęconym problemom z zakresu historii myśli pedagogicznej oraz rozwiązywania problemów poznawczych i praktycznych, wykorzystując posiadaną wiedzę.	P8S_KK	*konwersatorium	-obserwacja doktoranta podczas zajęć		
FORMY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH, WYMIAR GODZIN I PUNKTÓW						
Semestr (nr)	Wykład	Ćw./Konw.	Lab.	Prakt.	Inne	Liczba pkt. ECTS
II	-	15 godz.	-	-	-	2
METODY DYDAKTYCZNE						
- konwersatorium - dyskusja						
TREŚCI PROGRAMOWE						
Konwersatorium: Merytoryczny opis treści tematycznych zajęć : Temat 1 – Myśl edukacyjna epoki antycznej (Sokrates, Arystoteles, Platon, Seneka, Cyceero, Kwintylijan). Temat 2 – Zachodnioeuropejska i polska myśl pedagogiczna w okresie Odrodzenia (Erazm z Rotterdamu, T. Morus, J. L. Vives, S. Marycjusz, S. Petrycy, A. F. Modrzewski, E. Gliczner). Temat 3 – Główne nurty pedagogiki nowożytnej w XVII i XVIII w. Poglądy pedagogiczne J. A. Komeńskiego, J. Locka i J. J. Rousseau. Temat 4 – Geneza i rozwój pedagogiki naukowej w XIX w. (J. H. Pestalozzi, koncepcja szkoły tradycyjnej J. F. Herbarta, system wychowania pozytywistycznego H. Spencera, geneza teorii wychowania przedszkolnego F. Froebela). Temat 5 – Myśl pedagogiczna i szkolnictwo w zaborze pruskim (B. F. Trentowski, A. Cieszkowski, K. Liebelt, E. Estkowski, germanizacja oświaty dla ludności polskiej). Pedagogika pozytywistów warszawskich (H. Wernic, A. Dygasiński, S. Karpowicz, B. Prus, J. W. Dawid) i rusyfikacja szkolnictwa dla ludności polskiej w zaborze rosyjskim. Autonomia galicyjska i działalność Rady Szkolnej Krajowej. Temat 6 – Przedstawiciele „Nowego Wychowania” w Europie i USA na przełomie XIX i XX w. (C. Freinet, J. Dewey, E. Durkheim, M. Montessori). Temat 7 – Główne nurty pedagogiki w Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym (H. Rowid, H. Jordan, J. Korczak, H. Radlińska, M. Grzegorzewska, Z. Mysłakowski, L. Zarzecki, K. Sośnicki). Temat 8 – Myśl pedagogiczna okresu PRL.						
WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU (KRYTERIA OCENIANIA)						
Przedmiot kończy się egzaminem po każdym semestrze realizacji.						
Warunki egzaminu: - praca pisemna na poziomie odpowiednim do rangi studiów poziomu kształcenia z uwzględnieniem wszystkich elementów tekstu naukowego; - aktywność podczas zajęć; - obecność na zajęciach.						

Ocena bardzo dobra:

- bardzo wysoka wartość merytoryczna pracy pisemnej;
- bardzo wysoka aktywność i zaangażowanie w trakcie zajęć;
- obecność na co najmniej 4/5 ogólnego wymiaru zajęć;

Ocena plus dobra:

- wysoka wartość merytoryczna pracy pisemnej;
- wysoka aktywność w trakcie zajęć;
- obecność na co najmniej 4/5 ogólnego wymiaru zajęć;

Ocena dobra:

- zadowalająca wartość merytoryczna pracy pisemnej;
- zadowalająca aktywność w trakcie zajęć;
- obecność na co najmniej 4/5 ogólnego wymiaru zajęć;

Ocena plus dostateczna:

- relatywnie słaba wartość merytoryczna pracy pisemnej;
- umiarkowany stopień aktywności na zajęciach;
- obecność na co najmniej 3/5 ogólnego wymiaru zajęć;

Ocena dostateczna:

- słaba wartość merytoryczna pracy pisemnej;
- mały stopień aktywności w trakcie zajęciach;
- obecność na co najmniej 3/5 ogólnego wymiaru zajęć;

Ocena niedostateczna:

- nieakceptowalna wartość merytoryczna pracy pisemnej;
- brak aktywności w trakcie zajęć;
- nieobecność na ponad 3/5 ogólnego wymiaru zajęć;

**CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY DOKTORANTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH
EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS**

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny realizowane w kontakcie bezpośrednim wynikające z programu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	1
Godziny realizowane samodzielnie przez doktoranta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	44
SUMA GODZIN	60
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS *	2 ECTS

LITERATURA

Literatura podstawowa:	Aries P., <i>Historia dzieciństwa. Dziecko i rodzina w dawnych czasach</i> , Gdańsk 1995. Bartnicka K., Szybiak I., <i>Zarys historii wychowania</i> , Warszawa 2001. Baszkiewicz J., <i>Młodość uniwersytetu</i> , Warszawa 1963. Bobrowska-Nowak W., <i>Historia wychowania przedszkolnego</i> , Warszawa 1978. Draus J., Terlecki R., <i>Historia wychowania XIX-XX w.</i> , t. 2, Kraków 2005. <i>Historia wychowania</i> , t. 1-2, red. Ł. Kurdybacha, Warszawa 1965-1968. <i>Historia wychowania. Wiek XX</i> , t. 1-2, red. J. Miąso, Warszawa 1980. Kiryk F., <i>Nauk przemożnych perła</i> , Kraków 1983.
-------------------------------	---

	Krasuski J., <i>Tajne szkolnictwo polskie w okresie okupacji hitlerowskiej 1939-1945</i>, Warszawa 1977. Kurdybacha Ł., Mitera-Dobrowolska M., <i>Komisja Edukacji Narodowej</i>, Warszawa 1973 Litak S., <i>Historia wychowania do XVIII w.</i>, Kraków 2004. Marrou H. I., <i>Historia wychowania w starożytności</i>, Warszawa 1969. Mrozowska K., <i>Szkoła Rycerska Stanisława Augusta Poniatowskiego 1765-1794</i>, Wrocław – Warszawa – Kraków 1961. Szulakiewicz W., <i>Historia oświaty i wychowania w Polsce 1944-1956</i>, Kraków 2006. <i>Wkład pijarów do nauki i kultury w Polsce XVII–XIX wieku</i>, red. I. Stasiewicz-Jasiukowa, Kraków 1993. Wołoszyn S. <i>Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie</i>, Warszawa 1964. Wroczyński R., <i>Dzieje oświaty polskiej</i>, t. 1-2, Warszawa 1996. <i>Z dziejów szkolnictwa jezuickiego w Polsce</i>, opr. zb., Kraków 1994. Żołędź D., <i>Ideały edukacyjne doby staropolskiej. Stanowe modele i potrzeby edukacyjne szesnastego i siedemnastego wieku</i>, Warszawa – Poznań 1990. <u>Materiały źródłowe:</u> <i>Źródła do dziejów wychowania i myśli pedagogicznej</i>, t.1-3, red. S. Wołoszyn, Warszawa 1965, II wyd., Kielce 1995. <i>Historia wychowania. Wybór źródeł</i>, S. Możdżeń, t. 1-7, Kielce 1993-1998.
Literatura uzupełniająca:	Sobczak J., <i>Nowe wychowanie w polskiej pedagogice okresu Drugiej Rzeczypospolitej (1918 - 1936)</i>, Bydgoszcz 1998. Wołoszyn S., <i>Nauki o wychowaniu w Polsce w XX wieku. Próba syntetycznego zarysu na tle powszechnym</i>, wyd. II, Kielce 1998.

*(1 PUNKT ECTS ODPOWIADA OD 25 – 30 GODZIN CAŁKOWITEGO NAKŁADU PRACY DOKTORANTA, POTRZEBNEGO DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW)

10. 02. 2026 r. Roman Pelczar

.....
Data i podpis prowadzącego przedmiotu

.....
Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej